

Talemanuskript til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål N, O og P fra BEU. **Det talte ord gælder.**

Spørgsmål N:

Hvad er ministerens reaktion på politiets anholdelse af 28 russiske arbejdere den 9. marts 2021, som mistænkes for at arbejde illegalt som sømænd på den nye Femern Bælt-forbindelse, hvor de hjælper med at bygge en ny havn? Der henvises til artiklen »Aktion mod ulovligt arbejde: 28 russere anholdt på Femern-byggeriet« i Fagbladet 3F den 9. marts 2021.

Indledning

Tak for spørgsmålene!

Lad mig indledningsvist understrege, at der selvfølgelig skal være styr på tingene på de statslige anlægsprojekter. Det er naturligvis helt afgørende, at anlægsarbejdet med Femern Bælt-tunnelen udføres inden for lovgivningens rammer.

Derfor er jeg også ærgerlig over sagen med de 28 russiske søfolk. Sagen skygger for de meget store gevinster, som anlægget af Femern Bælt-forbindelsen fører med sig. Det gælder de mange arbejdspladser på Lolland. Bedre jernbane-forbindelser mellem Danmark og Tyskland. Kortere rejsetider. Mulighed for øget integration mellem Tyskland og Østdanmark. Alt sammen til gavn for vækst og beskæftigelse.

Svar på spørgsmål N:

Som svar på spørgsmål N kan jeg oplyse, at jeg blev meget overrasket, da jeg erfarede, at politiet den 9. marts 2021 havde anholdt 28 russiske søfolk. De var ombord på to russiske slæbebåde beskæftiget på det igangværende anlægsarbejde med at etablere en arbejdshavn ved Rødbyhavn.

Mit ministerium anmodede straks Femern A/S om en redegørelse om sagen. Denne redegørelse sendte jeg den 15. marts til orientering af såvel Beskæftigelsesudvalget som Transportudvalget.

Hvis myndighederne har mistanke om, at der er medarbejdere beskæftiget på anlægsprojektet uden at have de nødvendige tilladelser, er det naturligvis helt afgørende, at der bliver grebet resolut ind. Og politiet og udlændigemyndighederne har vurderet, at de 28 russiske søfolk ikke havde lov til at arbejde på projektet og udviste dem derfor.

Spørgsmål O:

Hvilke konsekvenser mener ministeren, at det skal have for bygherren på Femernprojektet, det offentlige selskab Femern A/S og det hollandske konsortium under navnet Fehmarn Belt Contractors (FBC), som står for den del af projektet, der foregår på vandet, og som har hyret de russiske slæbebåde og personale til at sejle pramme ud til byggeriet?

Svar på spørgsmål O:

Som svar på spørgsmål O kan jeg oplyse, at Femern A/S løbende fører tilsyn med entreprenørerne på anlægsprojektet. Det gælder også entreprenørkonsortiet Fehmarn Belt Contractors - FBC.

Som det fremgår af Femern A/S' redegørelse om sagen, som jeg oversendte til orientering den 15. marts til såvel Beskæftigelsesudvalget som Transportudvalget, har Femern A/S foretaget fysiske offshore tilsyn med de to russiske slæbebåde, og disse tilsyn gav ikke anledning til særlige bemærkninger.

Femern A/S anmodede den 1. februar FBC om at fremsende nærmere oplysninger om de russiske søfolk, herunder om blandt andet arbejdsplaner, lønsedler, arbejdstilladelser, samt hvilke kollektive overenskomster eller internationale regler der finder anvendelse for søfolkenes arbejdsforhold.

FBC besvarede anmodningen den 15. februar og gav de informationer, Femern A/S havde bedt om. FBC oplyste, og jeg citerer: *"Arbejdstilladelser er ikke påkrævet for de russiske søfolk, idet der er tale om marine arbejder"*.

Det fik Femern A/S til at bede Kammeradvokaten om at vurdere, hvornår de danske regler om opholds- og arbejdstilladelser finder anvendelse i forhold til søfolk på skibe, der indgår i et anlægsarbejde.

Ifølge Kammeradvokaten er det uklart, hvornår reglerne om opholds- og arbejdstilladelser finder anvendelse på søterritoriet, og en eventuel anvendelse af reglerne på søterritoriet vil bero på en konkret vurdering.

På den baggrund vurderede Femern A/S, at der ikke var et tilstrækkeligt grundlag for at kræve de to slæbebådes arbejde standset.

Som jeg har fået oplyst, er FBC ikke enig i myndighedernes juridiske vurdering. FBC vil forfølge sagen, og det kan forventes, at sagen ender ved domstolene. Jeg vil derfor ikke gå nærmere ind i sagens juridiske indhold af respekt for en eventuel domstolsproces.

Sammenfattende finder jeg ikke anledning til at kritisere Femern A/S for selskabets håndtering af sagen.

Spørgsmål P:

Femern-projektet er nærmest lige begyndt, og der har allerede to alvorlige sager, og sporene skræmmer fra andre offentlige byggerier, fx Storstrømsbroen,

metrobyggeriet og sygehusbyggerierne. Hvordan vil ministeren gennem nye tiltag og skærpet kontrol sikre, at byggeriet til 53 mia. kr., der skal stå på i mange år, ikke bliver udsat for social dumping af løn- og arbejdsvilkår, illegalt arbejde, farligt arbejdsmiljø og fagforeningsfjendtlig adfærd?

Svar på spørgsmål P:

Nu fremgår det ikke klart af spørgsmålet, hvad spørgeren hentyder til, når det siges, at der allerede har været to alvorlige sager.

Hvis spørgeren hentyder til det samråd, som jeg var indkaldt i af Beskæftigelsesudvalget den 21. oktober sidste år om, at der ikke var indgået overenskomst mellem entreprenørkonsortiet FBC og 3F, endte det faktisk med, at der den 28. september blev tegnet overenskomst mellem FBC og fagforeningerne i Danmark.

Det påhviler entreprenørerne at ansætte det fornødne mandskab til anlægsarbejderne inden for kontrakternes rammer. Entreprenørerne har ansvaret for, at gældende krav til løn- og arbejdsvilkår overholdes. Entreprenørerne skal føre tilsyn med egen og underentreprenørers praksis og indberette afvigelser til Femern A/S med forslag til håndtering og imødegåelse af risici.

Femern A/S stiller krav til entreprenørerne om, at de overholder specifikke klausuler om løn- og arbejdsvilkår.

Femern A/S har fastsat en række mål om arbejdssikkerhed, løn, elever og boligforhold.

Femern A/S skal tilsikre, at entreprenørerne efterlever deres ansvar for, at gældende love, reguleringer og kontraktbestemmelser overholdes.

Femern A/S har etableret en samlet styringsmodel for at sikre fokus på løn- og arbejdsvilkår på Femern Bælt-projektet gennem hele anlægsfasen. Styringsmodellen består af tre elementer. Det gælder kontraktkrav, sanktionsmekanismer og tilsyn.

Kontraktkrav

I kontrakterne stiller Femern A/S krav om, at entreprenørerne overholder specifikke klausuler på følgende områder:

- Løn- og arbejdsvilkår
- Sikkerhed og sundhed
- Boligforhold, og
- Uddannelsesklausuler om lærlinge

Det følger af EU-retten, at Femern A/S i sine kontraktklausuler ikke kan kræve, at entreprenørerne skal indgå overenskomst i forbindelse med byggeriet.

I stedet har Femern A/S opstillet en række konkrete mindstekrav til løn og arbejdsvilkår mv., som entreprenørerne skal opfylde. Klausulerne er udarbejdet i tæt samarbejde med Kammeradvokaten. Endvidere har professor dr. jur. Jens Kristiansen bidraget til processen.

Klausulerne har til formål at komme så tæt på danske overenskomstlignende vilkår som tilladt. I henhold til selskabets klausuler om løn- og arbejdsvilkår skal entreprenørerne og deres underentreprenører på byggepladsen – altså det såkaldte kædeansvar – til enhver tid sikre, at følgende overholdes:

- Minimumslønniveau
- Dansk lovgivning om arbejdstid
- Løntillæg for så vidt angår arbejde, der er sammenfaldende med offentlige fridage
- Overtidsbetaling efter anerkendte niveauer

- Feriebetalning til en anerkendt og uafhængig institution i arbejdstagers hjemland
- Pensionsbetaling til en anerkendt og uafhængig institution i arbejdstagers hjemland, og
- Kompensation for rejseudgifter, ophold og måltider.

I klausulerne henvises til mindstelønniveauet i de mest repræsentative kollektive overenskomster på bygge- og anlægsområdet. Minimumslønniveauet svarer til grundtimetaksten efter den danske overenskomst for bygge- og anlægsområdet, der er indgået mellem DI/Dansk Byggeri og 3F. For medarbejdere beskæftiget med andet end bygge- og anlægsopgaver har entreprenørerne en pligt til at betale den tilsvarende mindsteløn i de kollektive overenskomster, som dækker den pågældende type arbejde.

Fehmarn Belt Contractors har som nævnt tegnet overenskomst med 3F. Det andet entreprenørkonsortium Femern Link Contractors har meldt sig ind i DI/Dansk Byggeri. Det indebærer, at entreprenørkonsortiet er forpligtet til at overholde DI/Dansk Byggeris overenskomster.

Sanktionsmekanismer

Femern A/S har fastlagt en række sanktionsmekanismer i kontrakterne, hvis de kontraktuelle klausuler ikke overholdes.

Entreprenørerne er forpligtet til at afrapportere til Femern A/S hver måned og redegøre for både deres egne og deres underentreprenørers overholdelse af løn- og arbejdskravene i kontrakterne samt afgive forklaring på eventuelle afvigelser.

Hvis entreprenørerne eller deres underentreprenører overtræder kontrakternes krav om løn- og arbejdsvilkår, kan Femern A/S til enhver tid tilbageholde betalinger til entreprenørerne svarende til beløbsstørrelsen på de ansattes krav til kompensation, som entreprenørerne mangler at udbetale.

I tillæg hertil kan Femern A/S pålægge entreprenørerne at betale en bod svarende til samme beløb.

Som en yderste konsekvens giver kontrakterne Femern A/S adgang til at hæve kontrakten, hvis en entreprenør gentagne gange ikke opfylder de i kontrakten fastsatte klausuler.

Tilsyn

Femern A/S fører tilsyn med, at entreprenørerne på byggeriet overholder alle krav i kontrakterne og lovgivningen. Tilsynsmodellen omfatter følgende elementer:

- Femern A/S har sin egen tilsynsenhed, der planlægger og gennemfører tilsynet med entreprenørerne.
- Et styrings- og rapporteringssystem, hvor entreprenørerne beskriver og dokumenterer, at de overholder kravene. Der er såkaldte Key Performance Indicators for arbejdsklausuler og sociale klausuler. De overvåges tæt af Femern A/S' ledelse.
- Tæt kontrol og tidlig indgriben over for eventuel misligholdelse. Det sker ved faste byggemøder med entreprenørerne samt kontrol af byggeplads og indkvarteringsforhold.
- Stikprøvekontroller af underleverandører, gennemgang af design- og planlægningsdokumenter mv. samt krav om udlevering af lønsedler og ansættelseskontrakter for enhver medarbejder ansat i Danmark i forbindelse med projektet.

Femern A/S oplyser, at selskabet konkret arbejder med fire tilsynsformer, der kan anvendes supplerende og sekventielt

afhængigt af entreprenørens konkrete aktivitet samt projektets udvikling.

Det drejer sig om følgende former for tilsyn:

- Deltagelse i entreprenørens eget tilsyn. Det giver direkte indsigt i entreprenørens egen tilsynspraksis samt dertilhørende risikovurderinger og risikohåndtering.
- Risikobaserede tilsyn, der anvendes, hvor risici vurderes at være størst, eller hvor tilsynet kan have størst effekt.
- Enkeltags tilsyn, der anvendes som reaktion på konkrete afvigelser eller mistanke herom.
- Tematiske og tværgående tilsyn. De benyttes parallelt på tværs af kontrakter med afsæt i generelle problemstillinger eller risici.

Femern A/S anvender alle fire former for tilsyn med henblik på at sikre tæt kontrol og mulighed for tidlig indgriben over for misforhold.

Det indebærer faste byggemøder med entreprenørerne, granskning af dokumentation og processer, anmeldte og uanmeldte kontrolbesøg på byggepladser, kontrol af

indkvarteringsforhold, risikobaserede stikprøvekontroller af underleverandører mv.

Hvis der konstateres misforhold, som ikke bringes i orden, giver kontrakterne Femern A/S mulighed for at iværksætte sanktioner. Det kan for eksempel være ved at tilbageholde betaling til entreprenøren.

Femern A/S har i sine kontrakter med alle totalentreprenører sikret sig, at totalentreprenørerne forpligter sig til at etablere systemer, der regulerer og sikrer adgangskontrol på byggepladserne. Totalentreprenørerne er desuden forpligtet til, at alle medarbejdere og gæster, der skal opholde sig på en byggeplads, skal have gennemført et arbejdssikkerhedskursus, målrettet til den specifikke byggeplads, før de får adgang.

Adgangssystemet for ethvert arbejdsområde skal muliggøre løbende kontrol med, hvem der befinder sig på området. Det er totalentreprenørens ansvar at udvikle og drive systemet for sit eget arbejdsområde, men systemet skal forelægges Femern A/S.

Ved hjælp af et påbudt adgangskort for alle på byggepladsen kan hver enkelt medarbejder og besøgende identificeres.

Femern A/S er løbende i dialog med arbejdsmarkedets parter med henblik på at understøtte, at byggeriet af den faste forbindelse foregår i sammenhæng med det danske og tyske arbejdsmarkedssystem.

Offentlige myndigheder fører ligeledes tilsyn med Femern Bælt-projektet, herunder eksempelvis Arbejdstilsynet, SKAT og et særligt EU-tilsyn i forhold til den tildelte EU-støtte.

Arbejdsmarkedets parter er ansvarlige for, at de indgæede overenskomster og dertilhørende aftaler på projektet overholdes.

Femern A/S har aftalt med fagbevægelsen, at Femern A/S stiller kontorfaciliteter til rådighed for fagbevægelsen. Det giver mulighed for, at fagbevægelsen kan være permanent repræsenteret i hele anlægsfasen. Fagbevægelsen har udtrykt tilfredshed over for Femern A/S med dette tiltag.

Femern A/S er i dialog med fagbevægelsen i forskellige fora og vil igennem hele anlægsfasen have det som en naturlig del af det at gennemføre infrastrukturprojektet. Eksempelvis vil Femern A/S invitere såvel Dansk Metal som 3F til en løbende orientering om projektet og drøfte konkrete problemstillinger.

Der bliver således gjort meget for at sikre, at entreprenørerne overholder love og regler. Oven på episoden med de 28 russiske søfolk har jeg alligevel haft et møde med Femern A/S for at høre, om selskabet mangler noget i værktøjskassen i forbindelse med det løbende tilsyn, selskabet fører med entreprenørerne.

Femern A/S har i den forbindelse oplyst, at man vil tilbyde relevante myndigheder at stille kontorfaciliteter til rådighed i nærheden af byggepladsen i Rødbyhavn. Her vil myndighederne dels kunne udføre det nødvendige tilsyn med anlægsprojektet, dels rådgive og vejlede såvel bygherre, entreprenører som ansatte på anlægsprojektet om love, regler mv.

Femern Bælt-projektet er et kæmpestort og meget komplekst projekt, men der stilles store krav til entreprenørerne. Og der er opstillet et meget omfattende tilsynssystem. Det er naturligvis ingen garanti for, at der ikke vil kunne opstå problemer, men jeg mener, at der bliver gjort, hvad der er muligt for at sikre en god gennemførelse af anlægsprojektet.